

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Шуњеварић (Владан) Ђорђе
Датум и место рођења	15. 11. 1995, Ниш

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Србистика
Звање	Дипломирани филолог
Година уписа	2014.
Година завршетка	2018.
Просечна оцена	9,64

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Филологија, модул Српски језик
Звање	Мастер филолог
Година уписа	2018.
Година завршетка	2019.
Просечна оцена	10,00
Научна област	Филологија
Наслов завршног рада	<i>Именице са суфиксом -ост мотивисане придевима на -(а)н/-ни у српском језику</i>

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Филологија
Година уписа	2019.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	9,86

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1.	<p>Шуњеварић, Ђорђе, „Контекстуална (не)условљеност аугментатива на -ина (-чина) са значењем мушких особа”, у: Lopičić, Vesna, Biljana Mišić Ilić (ur.), <i>Jezik, književnost, kontekst</i>, Niš: Filozofski fakultet, 2020, стр. 183–199. (УДК 811.163.41’367.622, 811.163.41’371; ISBN 978-86-7379-526-3) https://doi.org/10.46630/jkk.2020</p> <p>У овом раду аутор се бавио аугментативима изведеним суфиксом -ина/-чина којима се означавају особе мушког пола, обраћајући при томе пажњу на специфичности употребе у зависности од контекста. Из <i>Обратног речника српскога језика</i> Мирослава Николића ексцерпирани су 84 лексеме (попут <i>војничина</i> и <i>боемчина</i>), а контекст је посматран у <i>Корпусу савременог српског језика</i> и у <i>Српском мрежном корпусу</i>. Утицај контекста на позитивну обојеност посматраних лексема видљива је у примерима попут <i>шармантна боемчина</i>, а за примере попут <i>лажовчина</i> и <i>глупачина</i> аутор је истакао да имају негативно конотирано значење независно од контекста. Такође, закључено је да су фреквентнији аугментативи чије значење зависи од контекста.</p>	M14

	Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	
	Шуњеварић, Ђорђе, „Алтернативе суфиксу <i>-штина</i> у творби именица у српском језику”, у: Мишић Илић, Билјана, Vesna Lopičić, (ur.), <i>Jezik, književnost, alternative (Jezička istraživanja)</i> , Niš: Filozofski fakultet, 2022, стр. 145–161. (УДК 811.163.41’366.5, 811.163.41’367.622; ISBN 978-86-7379-589-8) https://doi.org/10.46630/jkaj.2022.9				
2.	У раду је анализирано 95 именица изведених суфиксом <i>-штина</i> ексцерпираних из <i>Обратног речника српскога језика</i> Мирослава Николића, а за сваку од именица испитивана је могућност јављања са алтернативним суфиксом, уз поређење значења одговарајућих парова/низова лексема. Показано је да међу именицама на <i>-штина</i> доминира апстрактно значење, а да су алтернативни суфикси <i>-ство</i> и <i>-ост</i> (попут <i>лукавштина</i> : <i>лукавство</i> , <i>лукавост</i>). Такође, наглашено је да суфикс <i>-штина</i> доприноси пејоративности. Издвојено је 16 суфикса који се јављају уз творбене основе на које се може додати и суфикс <i>-штина</i> , а најчешће су то суфикси <i>-ство</i> , <i>-ост</i> , <i>-из(а)м</i> , <i>-лук</i> , <i>-(ч)ина</i> и <i>-ија</i> .				M14
	Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	
	Шуњеварић, Ђорђе, „Концептуализација брака и сродних појмова у српском језику”, <i>Philologia Mediana</i> , 2021, бр. 13, стр. 863–877. (УДК 811.163.41’373.612.2; ISSN 1821-3332) https://doi.org/10.46630/phm.13.2021.52				
3.	У раду је асоцијативним методом испитивана концептуализација појмова из лексичко-семантичког поља <i>брак</i> код студената Филозофског факултета у Нишу. Анализа је показала да се за већину стимулуса из поменутог поља као реакције испитаника (изворних говорника српског језика) јављају лексеме <i>срећа</i> , <i>љубав</i> , <i>венчање</i> , <i>породица</i> , <i>поштовање</i> . На основу добијених података, издвојене су појмовне метафоре попут БРАК ЈЕ ПУТОВАЊЕ, ПОРОДИЧНИ ДОМ ЈЕ ГНЕЗДО, БРАЧНИ ДРУГ ЈЕ ОСЛОНАЦ, БУРМА ЈЕ ОБРУЧ, МАТИЧАР ЈЕ СУДИЈА, НОВИ ЧЛАН ПОРОДИЦЕ ЈЕ ЖИВОТИЊА, при чему су, на основу свега наведеног, видљиви опречни ставови младих према браку, а аутор закључује да су међу одговорима испитаника чешће лексеме са позитивном конотацијом.				M51
	Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	
	Шуњеварић, Ђорђе, „Творбене и семантичке специфичности именица на <i>-ач</i> и <i>-ер</i> за означавање особа у српском и енглеском језику”, <i>Philologia Mediana</i> , 2022, бр. 14, 277–290. (УДК 811.111’373.611, 811.163.41’373.611; ISSN 1821-3332) https://doi.org/10.46630/phm.14.2022.21				
4.	У раду је дата контрастивна творбено-семантичка анализа именица са суфиксом <i>-ач</i> у српском језику и именица са суфиксом <i>-er</i> у енглеском језику. Грађа је ексцерпирана из <i>Обратног речника српскога језика</i> Мирослава Николића и из онлајн-речника <i>Oxford Advanced Learner's Dictionary</i> . Показано је да 44% именица из грађе са суфиксом <i>-ач</i> има еквивалент на <i>-er</i> у енглеском, а 47% именица на <i>-er</i> из грађе у српском нема суфикс <i>-ач</i> . Значење вршиоца радње исказане мотивним глаголом издваја се у ексцерпираним примерима са суфиксом <i>-ач</i> у српском, док именице са суфиксом <i>-er</i> у енглеском могу имати и значења биљке, превозног средства, уређаја и сл.				M51
	Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	
	Шуњеварић, Ђорђе, „Сложени придеви у Маретићевом преводу Хомеровог спева <i>Илијада</i> ”, <i>Годишњак за српски језик</i> , 2020, XXXI/18, стр. 103–115. (УДК 811.163.41’367.623, 81’255.4; ISSN 2334-6922) https://doi.org/10.46630/gsrj.18.2020.07				
5.	У раду је дата творбено-семантичка анализа педесет и једног сложеног придева из Маретићевог превода <i>Илијаде</i> (од 12. до 15. певања). Циљ истраживања био је да се утврде мотивација, творбени процеси и фреквентност поменутих сложених придева, као и да се издвоји доминантан поступак преводиоца. Као најбројније су се издвојиле сложеннице са придевском основом у првом делу, те је учестало и јављање спојног вокала (конкретније, спојног вокала <i>-о-</i>), а од суфикса се издвајају нутри суфикс <i>-и</i> и суфикс <i>-(а)н/-ни</i> . Као фреквентан пример издвојено се придев <i>брзоног</i> . Уочена је тенденција да се сложени придев у преводу често јавља уз исту именицу.				M52
	Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	
	Шуњеварић, Ђорђе, „Фразеологизми са лексемама <i>бог</i> и/или <i>ђаво</i> у српском језику”, <i>Годишњак за српски језик</i> , 2023, XXXIV/21, стр. 163–179. (УДК 811.163.41’373.7; ISSN 2334-6922) https://doi.org/10.46630/gsrj.21.2023.10				
6.	У раду су анализирани фразеологизми који садрже лексему <i>бог/Бог</i> и/или <i>ђаво</i> ексцерпирани из једнојезичних и фразеолошких речника српског језика. На основу специфичности у структури, издвојене су следеће четири групе, које карактерише: окамењена структура (попут <i>ако бог да</i>), постојање додатка (попут <i>бога ми (мога)</i>), постојање више алтернативних облика који се разликују по некој граматичкој/морфолошкој категорији (попут <i>не дати/давати богу тамјана</i>), замена лексеме (попут <i>бежати као ђаво од крста/тамјана/свеће</i>). У грађи су били чести фразеологизми окамењене структуре. Фразеологизми са лексемом <i>ђаво</i> су у анализираној грађи изразито негативно семантички обојени, а фразеологизми са лексемом <i>бог/Бог</i> у већини случајева такође имају негативно значење.				M52
	Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	
	Шуњеварић, Ђорђе, „Фразеологизми са компонентама <i>дан</i> и <i>ноћ</i> у српском језику”, у: Ковачевић, Милош, Јелена Петковић (ур.), <i>Савремена проучавања језика и књижевности</i> , зборник радова са XI научног скупа младих филолога Србије, одржаног 30. марта 2019. године, XI/1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2020, стр. 83–95. (УДК 811.163.41’373.72;				M45

ISBN 978-86-80796-52-9) https://drive.google.com/file/d/1FGqq_jmPaB6nq5cO2WfwieBcNe_3Q5vs/view У раду су анализирани фразеологизми са лексемама <i>дан</i> и/или <i>ноћ</i> ексерпирани из Речника САНУ, <i>Речника српскохрватског књижевног језика</i> , <i>Речника српског језика</i> , те Матепићевог речника и Оташевићевог речника фразеологизама. Показано је да у поменутих фразеологизмима постоји разноврсност у структури (најчешће су синтагме), значењу и употреби. Значење фразеологизама са лексемом <i>ноћ</i> је негативно обојено, док се и позитивно и негативно значење јављају код фразеологизама са лексемом <i>дан</i> .				
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
Шуњеварић, Ђорђе, „Апстрактне именице на <i>-ост</i> (номинализација особине и лексикализација)”, у: Ковачевић, Милош, Јелена Петковић (ур.), <i>Савремена проучавања језика и књижевности</i> , зборник радова са XII научног скупа младих филолога Србије, одржаног 26. септембра 2020. године, XII/1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2021, стр. 35–48. (УДК 811.163.41'367.622.14; ISBN 978-86-80796-74-1) https://drive.google.com/file/d/1i_GPYTbpOmxhvvMw5-95kcoRvwwHaNY/view				
8.	У раду је посматрана семантика 54 апстрактне именице изведене суфиксом <i>-ост</i> које се могу акцентовати на два начина. Сви примери ексерпирани су из <i>Обратног речника српског језика</i> Мирослава Николића. Анализа је показала да је примарно значење посматраних примера на <i>-ост</i> апстрактно значење особине (<i>похлепност</i> , <i>опсежност</i>), а може се развити и ново, лексикализовано значење, односно значење које се више не односи на особину. Испитивањем поменуте грађе у <i>Српском мрежном корпусу</i> и <i>Корпусу савременог српског језика</i> , аутор је закључио да су најчешћи сигнали лексикализације множински облик и временски детерминатор, као и до закључка да контекст значајно утиче на удаљавање од апстрактног значења.			M45
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
Шуњеварић, Ђорђе, „Перцепција именица субјективне оцене са називом животиње у основи код говорника српског језика”, у: Ковачевић, Милош, Јелена Петковић (ур.), <i>Савремена проучавања језика и књижевности</i> , зборник радова са XIII научног скупа младих филолога Србије, одржаног 10. априла 2021. године, XIII/1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2022, стр. 43–55. (УДК 811.163.41'367.622.22, 811.163.41'367.622.23; ISBN 978-86-80596-06-8) https://drive.google.com/file/d/1XtB3e5u6g_jFcofr3jbl6PSgRXg0kXzJ/view				
9.	У раду су анализирани деминутивне и аугментативне именице мотивисане именицама које означавају животиње у српском језику (попут <i>птице</i> , <i>птичица</i> , са једне стране, и <i>птичештина</i> , <i>птичина</i> , <i>птичурина</i> , са друге стране). Испитивање је спроведено помоћу упитника, при чему су испитаници били матерњи говорници српског језика, оба пола. Задатак им је био да на скалама пријатности, позитивности и увредљивости оцене сваки пример. Резултати истраживања показали су да је перцепција деминутива и аугментатива мотивисаних именицом која означава неку животињу слична код мушкараца и жена, а само је код 4% примера примећена разлика. Показано је да се тим примерима карактерише човек, и то доминантно негативно.			M45
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
Шуњеварић, Ђорђе, „Семантика префикса <i>од-</i> код глагола кретања у српском језику”, у: Ковачевић, Милош, Јелена Петковић (ур.), <i>Савремена проучавања језика и књижевности</i> , зборник радова са XIV научног скупа младих филолога Србије, одржаног 2. априла 2022. године, XIV/1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2023, стр. 41–54. (УДК 811.163.41'373.611'367.625, 811.163.41'37; ISBN 978-86-80596-26-6) https://drive.google.com/file/d/17Q5gfVH6qpNER5AVgtJPJu0pp9M6Lf8u/view				
10.	У раду су анализирани значења 135 префиксираних глагола који садрже префикс <i>од-</i> . Грађа је ексерпирана из једнојезичних речника чији је (су)издавач Матица српска. Основни циљ истраживања био је да се покаже мрежа значења префикса <i>од-</i> код глагола кретања. Као доминантно значење издвојено је аблативно, при чему су као прототипични издвојени глагол <i>отићи</i> и његов видски парњак <i>одлазити</i> . Код анализираних префиксираних глагола аутор је посебно издвојио четири најбројније групе значења које се међусобно надовезују: 1) самостално кретање ентитета (17% примера из анализираних грађе), 2) специфични начин кретања (48%), 3) кретање помоћу средства (9%) и 4) кретање које производи звук (10%).			M45
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО
Шуњеварић, Ђорђе, „Значењске специфичности парова глагола са префиксима <i>до-</i> и <i>од-</i> у српском језику”, у: Костић Пахноглу, Тамара, Оливера Марковић (ур.), <i>Савремена филолошка проучавања младих истраживача I</i> , Ниш: Филозофски факултет, 2023, стр. 321–331. (ISBN 978-86-7379-626-0) https://doi.org/10.46630/zmi.2023				
11.	У раду је анализирано укупно 106 парова глагола са префиксима <i>од-</i> и <i>до-</i> у српском језику. Грађа је ексерпирана из <i>Речника српског језика</i> Матице српске (2011). Из семантичког угла, издвојене су две подгрупе глагола: они код којих постоји самостално кретање ентитета и они код којих је оно подстакнуто. Прототипични пар је <i>доћи-отићи</i> , а семе које су посматране приликом класификације свих глагола су брзина, циљ, средство и покретач. Аутор је закључио да глаголе са префиксима <i>од-</i> и <i>до-</i> доминантно карактеришу аблативност и адлативност.			M45
Рад припада научној области докторске дисертације		ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО

	<p>Шуњеварић, Ђорђе, „Префиксална творба и семантичке варијације глагола визуелне перцепције”, у: Ђигић, Гордана (ур.), <i>Наука и студенти</i>, тематски зборник радова са скупа <i>СТУДКОН 3</i>, одржаног 10. новембра 2017, Ниш: Филозофски факултет, 2020, стр. 71–83. (УДК 811.163.41’367.625, 811.163.41’373.611; ISBN 978-86-7379-527-0) https://izdanja.filfak.ni.ac.rs/zbornici/2020/studkon-3</p>	
12.	<p>У овом раду анализирани су глаголи визуелне перцепције попут <i>гледати</i>, <i>видети</i>, <i>вирити</i>, <i>мотрити</i> и <i>пазити</i>, који имају више значења и од којих настају бројни глаголи додавањем префикса. Циљ истраживања био је увиђање значењског односа међу издвојеним префиксираним глаголима, као и међу њиховим префиксалним твореницама. Примарна значења пет мотивних глагола подразумевају способност вида. За разлику од других, префикс <i>за-</i> има могућност додавања свим наведеним глаголима, с тим што се једино код глагола <i>завидети</i> губи значење визуелне перцепције. Закључено је да глаголи са више значења (<i>гледати</i>, <i>видети</i>) учествују у грађењу већег броја префиксалних твореница, које су углавном вишезначне (<i>прогледати</i>, <i>превидети</i>).</p> <p>Рад припада научној области докторске дисертације</p>	M45
	<p>Шуњеварић, Ђорђе, „Суфикси <i>-етина</i> и <i>-урина</i> као конкурентни у творби именичких аугментатива”, у: Скробић, Љиљана, Стефан Здравковић (ур.), <i>Наука и студенти</i>, тематски зборник радова са скупа <i>СТУДКОН 4</i>, одржаног 10. новембра 2018, Ниш: Филозофски факултет, 2023, стр. 35–47. (УДК 811.163.41’373.611, 811.163.41’367.622.23; ISBN 978-86-7379-614-7) https://doi.org/10.46630/stu4.2023</p>	
13.	<p>Аутор се у овом раду бавио конкурентношћу суфикса <i>-етина</i> и <i>-урина</i> у аугментативима који имају исте творбене основе у српском језику. Анализирано је 90 примера ексцерпираних из <i>Речника српскохрватског књижевног језика</i> и <i>Речника српског језика</i> (попут <i>брадурина</i> и <i>брадетина</i>). У творби анализираних примера доминирају једносложне основе (96,7%), а мотивне речи су углавном граматичког женског рода (86,4%). Што се тиче значења, анализирани деминутивни најчешће означавају предмете, животиње, људе и делове тела. Истраживање је подразумевало и да изворни говорници српског језика према сопственом језичком осећају бирају облике аугментатива који су им прихватљиви, а фреквентност аугментатива проверавана је у <i>Корпусу савременог српског језика</i>.</p> <p>Рад припада научној области докторске дисертације</p>	M45
	<p>Шуњеварић, Ђорђе, „Антропонимија приповедака Лазе К. Лазаревића”, <i>Недоглед</i>, 2018, бр. 4, стр. 81–97. (ISSN 2217-4354) https://izdanja.filfak.ni.ac.rs/casopisi/2018/nedogledi-4-2018</p> <p>У раду је анализирано 100 антропонима из девет приповедака Лазе Лазаревића, при чему је грађа обухватала имена, презимена, надимке и хипокористике. Анализирани су порекло, значење и структура антропонима. Уочено је да се ради о именима несловенског порекла у 62% случајева, као и да мушка имена чине 75% грађе. Закључено је да је Лаза Лазаревић у приповеткама користио антропониме својствене средини у којој је живео и српској антропонимији 19. века.</p> <p>Рад припада научној области докторске дисертације</p>	
14.	<p>Рад припада научној области докторске дисертације</p>	
НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа		
ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ		
Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације		ДА НЕ
ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА		
Име и презиме, звање	Александра Јанић Митић, доцент	
Ужа научна област за коју је изабран у звање	Српски језик	
Датум избора	16. 10. 2019.	
Установа у којој је запослен	Филозофски факултет Универзитета у Нишу	
Е-пошта	aleksandra.janic.mitic@filfak.ni.ac.rs	
Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације		
Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1.	Јанић, Александра, „Асоцијативни приступ одабраним лексемама из домена хришћанства у српском језику”, <i>Црквене студије</i> , 2024, бр. 21, стр. 671–691. https://doi.org/10.18485/ccs_cs.2024.21.21.42	M23
2.	Јанић, Александра, Marta Veličković, „Recent adjectival Anglicisms and their Serbian equivalents: an associative approach”, <i>Зборник Матице српске за филологију и лингвистику</i> , 2023, бр. 66/1, стр. 93–118. https://doi.org/10.18485/ms_zmsfil.2023.66.1.5	M23
3.	Јанић, Александра, „Асоцијативни приступ лексикализованим именичким деминутивима са	M24

	суфиксом <i>-ица</i> код студената Србистике”, <i>Теме</i> , 2017, бр. 41/1, стр. 55–70. https://doi.org/10.22190/ТЕМЕ1701055J	
4.	Јанић, Александра, „Суфикси <i>-ак/-њак/-јак/-љак</i> на примеру именичких жаргонизама у српском језику”, <i>Philologia Mediana</i> , 2019, бр. 11, стр. 215–231. https://doi.org/10.46630/phm.11.2019.14	M51
5.	Јанић, Александра, „(Не)постојећи ненегирани придеви на <i>-(љ)ив</i> пасивне семантике у српском језику”, <i>Philologia Mediana</i> , 2018, бр. 10, стр. 439–455. (УДК 811.163.41’367.623, ISSN 1821-3332, COBISS.SR-ID 171242508) https://philologiamediana.com/index.php/phm/article/view/283	M51

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.	/		
2.	/		
3.	/		
4.	/		

Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета

ДА НЕ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме докторске дисертације	<i>Конкурентност агентивних суфикса у савременом српском језику</i>
Научно поље	Друштвено-хуманистичке науке
Научна област	Филологија
Ужа научна област	Српски језик
Научна дисциплина	Творба речи

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Конкурентност може постојати код различитих афиксалних морфема (в. Ћорић 2008). Врло је честа међу суфиксима, а посебно је заступљена у творби именица које означавају вршиоца радње (Маринковић 1997; Јовановић 2012; Хаџић 2019). Именицама са суфиксима *-лац* и *-тељ* бавила се Ремиза Хаџић (2019), те је, анализирајући примере из различитих новина, показала да се проучавани конкурентни суфикси често разликују по подручју употребе (нпр. *читалац* : *читатељ*). Међутим, постоје и облици који се равноправно користе, али су семантички диференцирани (*Спаситељ* = Исус Христ : *спасилац*). С обзиром на то да се као агентивни суфикси користе морфеме попут *-(а)ц*, *-л(а)ц*, *-ач*, *-тељ*, *-ник*, *-ар* и сл. (в. Клајн 2003), очекивана је и појава да различити суфикси могу бити додати истој основи. Са друге стране, међу мотивисаним лексемама за означавање особа издвајају се именице са моционим суфиксима *-ица*, *-ка*, *-иња*, *-киња*, *-уша* и сл. Овај начин грађења Божо Ћорић (1982) назива *мовирање*, а резултат таквог творбеног процеса одређује термином *мовирани фемининум*. Други термин за означавање ових деривата користи Предраг Пипер (2016) – *социјални фемининатив*, указујући на друштвену улогу жена. Кандидат примећује да у српском језику преовладава став да једнозначни, односно ускоспецификовани, суфикси за одређену групу именица побеђују сваку конкуренцију.

И страни истраживачи примећују у језику појаву конкурентности творбених морфема, која је у скорије време актуелна у научним радовима (на пример: Сантана Ларио, Валера 2017; Лара Кларес, Томсон 2019. и др.). Резултати страних истраживања показали су да је и у енглеском језику често супротстављање суфикса приликом грађења речи, те се тежи семантичком добијених лексема. У дисертацији ће се поћи од претходних истраживања и наставиће се испитивање појаве конкурентности суфиксалних морфема у творби речи и употребе конкретних именица за означавање особа у актуелном тренутку, при чему ће грађа обухватити све забележене конкурентне агентивне именице.

Предмет докторске дисертације представљају анализа и употреба агентивних суфикса у савременом српском језику који ступају у конкурентни однос приликом творбе именица. Грађу чине примери ексцерпирани из следећих речника: *Обратни речник српскога језика* Мирослава Николића (ОРСЈ 2000), *Речник српскохрватског књижевног језика* (РМС) и *Речник српскога језика* Матице српске (РСЈ 2018). Најпре се из *Обратног речника* ексцерпирају примери са најпродуктивнијим суфиксима којима се граде именице за означавање мушких (*-(а)ц*, *-л(а)ц*, *-ач*, *-ник*, *-тељ*, *-ар*) и женских особа (*-ица*, *-ка*, *-иња*, *-киња*) у српском језику. У грађу улазе само примери код којих се јавља конкурентност суфиксалних морфема, односно случајеви у којима се два суфикса или више њих додају истој основи. Потом се на основу речника (РМС; РСЈ 2018) утврђују значења ексцерпираних лексема, тако да чине јединствену лексичко-семантичку групу. Њихово значење може упућивати на особе које се нечим

баве тренутно или професионално; или се пак њима означавају жене особа које именује мотивна реч. Грађу кандидат допуњује и конкурентним примерима са другим суфиксалним морфемама које бележе Матичини речници. На основу агентивних суфикса формирају се групе речи са истом творбеном осном (глаголском или именичком) на коју долазе различите суфиксалне морфеме. Према томе, све лексеме из грађе добијене су процесом суфиксације. Тако се успоставља и творбена уједначеност. Кандидат примећује да по четири конкурентна суфикса долазе само на пет основа и њима се означавају мушки вршиоци радње: *возар, возац, возач, возилац; доносач, доносилац, доносилац, доносник; заводилац, заводитељ, заводник, завођач; прималац, приматељ, примац, примач; проневерач, проневерачи, проневерилац, проневеритељ*. Десетина грађе јавља се у низовима од по три конкурентна облика (нпр. *обожавалац, обожаватељ, обожавач; бродарица, бродарка, бродаркиња*), док су доминантни конкурентни агентивни парови (нпр. *градилац, градитељ; клесар, клесач; расипач, расипник; буржујка, буржујкиња; грофиња, грофица; професорица, професорка*). Поједини примери бележе конкурентност фемининатива чији је мушки корелатив, од ког су добијени, такође конкурентан (нпр. лексеме *владарица* и *владарка* мотивисане су именицом *владар*, која је конкурентна примерима *владалац* и *владатељ*).

Конкурентност агентивних суфикса испитује се на корпусима српског језика (*SrpKor; SrWaC; PDRS*) и помоћу осмишљеног упитника. Претрага лексема у корпусима даје податке о њиховој тренутној фреквентности, али према подацима из корпуса истовремено може да се сагледа и контекст употребе, на основу чега се може направити разлика међу конкурентима. Упитником ће се испитати ставови студентске популације из свих крајева Србије о употреби различитих комбинација основа и агентивних суфикса. Испитивање путем Упитника састоји се из два дела. У првом делу дајемо све низове примера са осном на коју долазе бар три конкурентна суфикса (нпр. *гледалац, гледатељ, гледач; жандарица, жандарка, жандаруша*). Задатак испитаника је да у сваком низу поређају примере по прихватљивости (од 1 – најмање прихватљиво, до 3 – највише прихватљиво), чиме ће се показати у којој мери би их користили у свакодневном усменој/писаној комуникацији. Други део Упитника чине примери из конкурентних парова, које испитаници треба да оцене на петостепеној Ликертовој скали према томе колико су прихватљиви у њиховом говору. У том делу Упитника налазе се примери који илуструју конкурентност следећих агентивних суфикса: *-л(а)ц : -тељ, -ач : -л(а)ц, -ач : -ник, -ар : -ач* и сл. за мушке особе; *-ица : -ка, -ица : -(к)иња, -ка : -киња* за женске особе.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)

Наведена литература која представља полазиште за докторску дисертацију *Конкурентност агентивних суфикса у савременом српском језику* релевантна је, пажљиво одабрана, разноврсна и, што је посебно важно, усклађена је са потребама истраживања. У почетном списку литературе наведене су монографије из области творбе речи, појединачни научни радови истакнутих морфолога, као и релевантна литература на енглеском језику. Важно је истаћи да се у литератури налазе референце о агентивним именицама (*nomina agentis*), (социјалним) фемининативима и конкурентности суфикса.

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)

Главни циљ истраживања јесте да се утврде све агентивне суфиксалне морфеме које ступају у конкурентни однос приликом творбе именица, као и да се детаљно расветли семантика агентивних именица и испита њихова учесталост и употреба у савременом српском језику. Будући да суфикси доприносе значењу створене речи, сагледаће се целокупна семантичка структура именица, али и (не)постојање семантичке диференцијације међу конкурентним облицима. Настоји се да се међу постојећим конкурентним облицима пронађу најбоља решења у творби агентивних именица и уочи тежња ка издвајању доминантног облика у будућем језичком развоју. Такође, испитује се који морфолошки и морфофонолошки фактори утичу на избор одговарајуће суфиксалне морфеме да би се утврдило у којој мери дужина основе или завршна фонема основе могу утицати на избор суфикса.

Претрагом и анализом корпуса српског језика (*SrpKor; SrWaC; PDRS*) кандидат има циљ да покаже фреквентност употребе именица са агентивним суфиксима потврђених у речницима српског језика. Поређењем конкурентних облика који ипак опстају у језику испитује се семантика примера из корпуса у контексту, али и употреба код савремених говорника српског језика. Емпијско испитивање врши се путем Упитника код студената различитих профила са пет државних универзитета из свих крајева Републике Србије како би се показали њихови ставови о овој лексици и тренутно стање употребе лексема из грађе на целој територији Србије. Један од циљева огледа се и у утврђивању разлога због којих су облици са одређеном суфиксалном морфемом главни избор испитаника.

У дисертацији кандидат настоји да да одговоре на следећа истраживачка питања:

- Које су деривационе, а које семантичке карактеристике агентивних именица у савременом српском језику?
- Који агентивни суфикси ступају у конкурентни однос?
- На који начин мотивна реч утиче на то која ће се суфиксална морфема издвојити међу постојећим конкурентима?
- Шта доприноси семантичком разједначавању конкурентних деривата?
- Који од конкурентних облика са агентивним суфиксима се издвајају по фреквентности?
- Каква је савремена употреба у контексту конкурентних облика са агентивним суфиксима?
- Како студенти различитих профила оцењују дате агентивне именице?
- Како студенти различитих полова оцењују агентивне именице мушког рода, с једне стране, а како именице женског рода, с друге стране?
- Који агентивни суфикси су доминантни у одређеним крајевима Србије?

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања (до 200 речи)

У дисертацији кандидат тежи да детаљније представи појаву конкурентности суфиксалних морфема у српском језику и да да могућа решења за што прецизнију употребу конкурентних агентивних именица у погледу њихове семантике. Значајан допринос представља и испитивање савремене употребе ексцерпираних грађе у свим крајевима Србије, на основу чега ће бити дати подаци о оценама прихватљивости агентивних именица и биће упоређено у којој мери су прихватљиви називи мушких особа за разлику од назива женских особа. Резултати истраживања могу утицати на будуће лексикографске обраде агентивних именица. Да би дошао до одговарајућих резултата, кандидат у истраживању полази од следећих хипотеза:

- Међу конкурентним именицама побеђују оне са најпродуктивнијим агентивним суфиксима (-л(а)ц, -ица).
- Високофреквентни облици у корпусима имају јединствено, спецификовано значење.
- Постоји разлика у издвајању облика са одређеним агентивним суфиксом у односу на регион Србије.
- У одговорима студената различитих профила види се разлика у оцењивању агентивних именица.
- Испитаници мушког и женског пола показују различиту прихватљивост фемининатива.
- Повезаност у оценама прихватљивости примера већа је међу студентима са територијално ближих универзитета.

Као један од резултата овог истраживања може се издвојити и формирање исцрпног списка грађе агентивних именица са конкурентним суфиксима у српском језику, сачињеног од примера груписаних према основама и према суфиксима.

5. Примењене научне методе (до 300 речи)

Као примарне методе које се користе у дисертацији истичу се корпусна, интроспективна, аналитичка, синтетичка и експериментална метода. Корпусна метода примењује се приликом рада на корпусима (*SrpKor*, *SrWaC*, *PDRS*), одакле се добијају квалитативни и квантитативни подаци. Творбено-семантички се анализирају сви примери из грађе како би се извели закључци о њиховој структури, комбинацији суфикса са одговарајућим типовима основа, али и о значењским компонентама које суфикс уноси у значење мотивисане именице. У структури ексцерпираних лексема сагледава се морфофонолошки тип основе на коју долази суфикс, па и дужина основе (број слогова/морфема у њој). Код глаголских основа испитују се и врсте промене (конјугационог типа), глаголски вид и глаголски род мотивних речи, а добијени подаци представљају се квантитативно. Такође, компонентном анализом разлажу се значења ексцерпираних именица, те се уочавају семантичке везе међу примерима.

Експериментално испитивање врши се помоћу посебно осмишљеног упитника. Циљна група је студентска популација са пет универзитета из различитих крајева Србије: јужна и источна Србија; Београд; Војводина; Шумадија и западна Србија; Косово и Метохија. У Упитнику се испитује 60 конкурентних парова лексема из грађе одабраних по фреквентности у корпусима, тако што се на петостепеној Ликертовој скали (1 – потпуно неуобичајено, 2 – неуобичајено, 3 – нисам сигуран/сигурна, 4 – уобичајено, 5 – потпуно уобичајено) оцењује свака агентивна именица појединачно. Примери са основом на коју долази више од два агентивна суфикса чине конкурентне низове, у којима, у посебном делу Упитника, испитаници рангирају облике од најмање до највише уобичајеног. Добијени подаци из Упитника квантитативно се обрађују да би се показало у којој мери постоји разлика у употреби одређених лексема међу студентима из различитих крајева Србије, испитаника мушког и женског пола, али и међу студентима различитих профила. Биће издвојени и анализирани ставови студената о начинима на које именују особе, па и своја будућа занимања, у актуелном тренутку, с обзиром на то да је реч о популацији која ће ту лексику и у будућности користити.

Предложена тема се	прихвата неизмењена	ДА	НЕ
--------------------	---------------------	----	----

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу свега до сада наведеног, докторска дисертација *Конкурентност агентивних суфикса у савременом српском језику* научно је утемељена и даће увид у актуелно стање конкурентних суфикса за означавање особа мушког и конкурентних суфикса за означавање особа женског пола на основу упитника у коме ће учествовати изворни говорници српског језика, као и на основу трију одабраних корпуса савременог српског језика.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању Комисије 8/18-01-005/24-006

Датум именовања Комисије 31. мај 2024. године

Р. бр.	Име и презиме, звање			Потпис
1.	Др Мирјана Илић, ванредни професор		председник	
	Српски језик	Филозофски факултет Универзитета у Нишу		
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)		
2.	Др Александра Јанић Митић, доцент		ментор, члан	
	Српски језик	Филозофски факултет Универзитета у Нишу		
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)		
3.	Др Сања Ђуровић, редовни професор		члан	
	Савремени српски језик	Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу		
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)		
4.	Др Тања Танасковић, доцент		члан	
	Савремени српски језик	Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу		
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)		

Датум и место:

11. 6. 2024, Ниш и Крагујевац